

ข้างหลังโปสการ์ด : การบันทึกโลกที่พบเห็นในมุมมองผู้หญิง

ตามแนวการศึกษาวรรณกรรมการเดินทาง

Behind Postcard : Reporting the world from the perspective of women on Travel Writing

อทิวรา คำเมือง¹, ภาคภูมิ สุขเจริญ²

Athiwara Khammuang¹, Pakpoom Sookcharoen²

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Naresuan University

Email : wassanak62@nu.ac.th , Pakpooms@nu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบันทึกโลกที่พบเห็นในต่างแดนในมุมมองผู้หญิงผ่านสารคดีข้างหลังโปสการ์ดของหลานเสรีไทย (136) ในฐานวรรณกรรมการเดินทาง ด้วยกรอบแนวคิดวรรณกรรมการเดินทาง ผลการศึกษาพบว่าประเด็นประสบการณ์เกี่ยวกับผู้คนในต่างแดน ความไม่เท่าเทียมทางเพศยังคงมีให้เห็นในสังคมที่เขาเดินทางไป และภายในสังคมนั้น ๆ มีการยอมรับในความเป็นพหุวัฒนธรรม ส่วนประเด็นประสบการณ์เกี่ยวกับสถานที่ในต่างแดน ค้นพบว่าประเทศที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวมักมีภูมิประเทศหรือสถานที่ที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยว ความเป็นเมืองท่องเที่ยวทำให้มีสถานที่เปลี่ยนไปจากสภาพดั้งเดิม และประวัติความเป็นมาในทางประวัติศาสตร์ของสถานที่ท่องเที่ยวจะเป็นแหล่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่ต้องการนำเสนอสถานที่ในแต่ละพื้นที่ และในส่วนสุดท้ายประสบการณ์เกี่ยวกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม สังคม ในต่างแดน ได้แก่ ประเพณี ความเชื่อ ที่สืบทอดมายาวนาน การนับถือศาสนาและเทพต่าง ๆ และการใช้ภาษาในการสื่อสาร ทั้งหมดนี้สื่อให้เห็นถึงการค้นพบมุมมองใหม่ ๆ และสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย ผ่านเลนส์ของนักเดินทางผู้หญิง

คำสำคัญ : 1. การบันทึกโลกที่พบเห็น; 2. วรรณกรรมการเดินทาง

Abstract

This article aims to study the documentation of the world seen in different perspectives through the eyes of women, via the documentary behind the postcards of Lan Seri Thai (136), in the role of literary travelers. Within the framework of literary travel concepts, the study found that issues related to experiences of people in foreign lands and gender inequality still persist in the societies they travel to. Moreover, within those societies, there is an acceptance of multiculturalism. Regarding experiences related to places in foreign lands, it was discovered that tourist destinations often have geographical or infrastructural advantages for tourism. The urbanization of tourist destinations leads to changes in their original conditions, and the historical background of these places becomes a tourist attraction. These are crucial aspects that need to be presented about each location. Lastly, experiences related to lifestyles, cultures, and societies

in foreign lands, such as customs, beliefs, religious practices, and language use, all reflect new perspectives and diverse environments through the lens of female travelers.

Keywords: 1. world documentation, 2. travel literature

บทนำ

คำว่า “วรรณกรรมการเดินทาง (Travel Writing)” ยังไม่ถูกนำมาใช้อย่างเป็นทางการมากนักในแวดวงวรรณกรรมไทย ส่วนใหญ่งานเขียนที่เกี่ยวกับการเดินทาง รูปแบบเก่าจะเรียกว่า นิราศ ต่อมาเมื่อถึงรูปแบบร่วมสมัยจึงกลายมาเป็นสารคดีท่องเที่ยว

โดยสารคดีท่องเที่ยวเป็นงานเขียนที่บันทึกประสบการณ์การท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับคำว่าวรรณกรรมการเดินทาง (Travel Writing) ในแนวคิดของนักวิชาการตะวันตก ได้กล่าวว่าวรรณกรรมการเดินทางเป็นความหมายของการค้นพบสถานที่ คือเป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเพิ่มความเข้าใจและความมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในโลก เป็นเรื่องราวการเดินทางที่ต้องการแจ้งให้ผู้คนทราบเกี่ยวกับธรรมชาติและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของผู้ที่ได้พบและเป็นวิธีที่เข้าหากลุ่ม วรรณกรรมการเดินทางทำให้ได้รู้ข้อมูลต่างๆ เช่น ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ สังคม ศิลปะ อัตลักษณ์ที่มีความแตกต่างของเพศ อำนาจ ชนชั้นและชาตินิยม ทั้งยังทำให้เกิดความเป็นมนุษย์ในสถานที่ห่างไกล เป็นการซึมซับสิ่งต่าง ๆ และในบางครั้งเป็นเพียงการพูดคุยทั่วไปเมื่อต้องเผชิญหน้ากับวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่ไม่เคยพบเห็น ได้สัมผัสถึงความเป็นอื่นและอาจสูญเสียความเป็นตัวเองในเวลาเดียวกัน (Basumatary, 2018)

เมื่อได้ศึกษา ข้างหลังโปสการ์ด ที่จัดว่าเป็นสารคดีท่องเที่ยว เขียนโดย สมานรัชฎ์ กาญจนะวณิช ซึ่งใช้นามปากกาว่า “หลานเสรีไทย (136)” มีเนื้อหาเกี่ยวกับบันทึกการเดินทางท่องเที่ยวของผู้หญิงคนหนึ่ง ที่ถ่ายทอดประสบการณ์ในการเดินทางท่องเที่ยวลักษณะเด่นงานเขียนของเธอจะมีลักษณะที่แตกต่างจากงานเขียนโดยทั่ว จะเห็นได้จาก บรรณ ประลองบรรณ (2536) กล่าวว่า “ข้างหลังโปสการ์ด ต่างจากสารคดีประเภทเดียวกันตรงที่งานสารคดีท่องเที่ยวส่วนใหญ่มักเป็นการให้ภาพในอดีต ประวัติความเป็นมา ในฐานะที่ภาพนั้นเป็นแดนประวัติศาสตร์ หรือแหล่งธรรมชาติที่น่าเที่ยว อาจได้เห็นตัวตนผู้เล่าเรื่องบ้างแต่ในฐานะคนแสดงที่อุตสาหะบากบั่นไปเก็บภาพดี ๆ มาให้ผู้อ่าน แต่ตัวเดินเรื่องใน “ข้างหลังโปสการ์ด จะเป็นตัวเอกของเรื่องที่ยกไม่ออกจากภาพดินแดนและผู้คนที่เธอท่องเที่ยว จนบางครั้งภาพก็เป็นแค่ฉากหรือบรรยากาศรองรับพฤติกรรม อารมณ์ ความรู้สึกของตัวเดินเรื่อง ภาพจะเป็นตัวเด่นขึ้นมาเมื่อดินแดนหรือผู้คนที่เธอประสบพบเห็นนั้น มีความหมายความสำคัญต่อเรื่องอย่างที่เราอยากให้คนอ่านได้รับรู้” จึงชี้ให้เห็นว่างานเขียนของหลานเสรีไทย (136)

จึงเห็นได้ว่า “ข้างหลังโปสการ์ด” ของหลานเสรีไทย (136) เป็นงานเขียนบันทึกการเดินทางที่ควรได้รับการพิจารณาในฐานะ “วรรณกรรมการเดินทาง” ซึ่งเป็นการเปิดพื้นที่ใหม่ในการศึกษางานเขียนที่เรียกกันทั่วไปว่า “สารคดีท่องเที่ยว” โดยพิจารณาตามคุณลักษณะของวรรณกรรมการเดินทางในทัศนะของนักวิชาการชาวตะวันตก เกี่ยวกับการบันทึกโลกที่พบเห็นต่างแดนสำหรับนักเดินทางผู้หญิง ให้เห็นถึงการเปิดเผยข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นผู้คน สถานที่ วิถีชีวิต วัฒนธรรม สังคมในต่างแดน ในมุมมองของเขาเอง

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการบันทึกโลกที่พบเห็นในต่างแดนในมุมมองผู้หญิงผ่านสารคดีข้างหลังโปสการ์ดของหลานเสรีไทย (136) ในฐานะวรรณกรรมการเดินทาง

นิยามศัพท์เฉพาะ

วรรณกรรมการเดินทาง หมายถึง งานเขียนที่มีเนื้อหาบันทึกประสบการณ์เดินทางของผู้เขียน มีการแสดงอารมณ์และสะท้อนความรู้สึกนึกคิดในการมองโลกไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมที่พบผ่านระหว่างเส้นทาง

การบันทึกโลกที่พบเห็น หมายถึง การนำเสนอโลกกว้างเพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับผู้คนและสถานที่ที่ไม่คุ้นเคย เป็นรูปแบบการเดินทางที่มุ่งเน้นเพื่อความถูกต้องและความเที่ยงธรรมเพื่อนำเสนอโดยการพรรณนาบางส่วนของโลกและภาพที่ไม่สมบูรณ์ของความเป็นจริงที่ซับซ้อนมากขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตของข้อมูล

การศึกษาเรื่อง ข้างหลังโปสการ์ด : การบันทึกโลกที่พบเห็นในมุมมองผู้หญิงตามแนวการศึกษาวรรณกรรมการเดินทาง เป็นการศึกษาจากเอกสาร สารคดีเรื่อง ข้างหลังโปสการ์ดของ หลานเสรีไทย (136) หรือ สมานรัชฎ์ กาญจนะวณิชย์ จัดพิมพ์โดยอมรินทร์ พริ้นติ้งกรุ๊ป แต่เดิมตีพิมพ์เป็นบทความลงนิตยสารลลนา ตั้งแต่ปี 2530 รวมเล่มครั้งแรกปี 2535 จำนวน 720 หน้า

2. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ข้างหลังโปสการ์ด : การบันทึกโลกที่พบเห็นในมุมมองผู้หญิงตามแนวการศึกษาวรรณกรรมการเดินทาง กำหนดประเด็นการศึกษาไว้ 3 ประเด็น ได้แก่

- 2.1 ประสบการณ์เกี่ยวกับผู้คนในต่างแดน
- 2.2 ประสบการณ์เกี่ยวกับสถานที่ในต่างแดน
- 2.3 ประสบการณ์เกี่ยวกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม สังคม ในต่างแดน

กรอบแนวคิด

บทความวิจัยนี้อาศัยกรอบแนวคิดหลักในการศึกษา คือ กรอบแนวคิดวรรณกรรมการเดินทาง มาประกอบการศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

Thomson (2011) ในหนังสือ Travel Writing กล่าวว่าตั้งแต่ศตวรรษที่ 15 ถึงศตวรรษที่ 20 เป็นบทบาทสำคัญในการขยายตัวของจักรวรรดิยุโรปและการเขียนบันทึกการเดินทาง ในช่วงเวลานี้จึงเป็นการเปิดเผยกิจกรรมของนักเดินทางชาวยุโรปในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นทัศนคติ อุดมการณ์ที่ผลักดันการขยายตัวของยุโรป ซึ่งการเขียนบันทึกการเดินทางสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกที่สำคัญเกี่ยวกับอุดมการณ์และแนวทางปฏิบัติที่รักษาระเบียบของโลกในปัจจุบัน ไม่ใช่แค่การเพิ่มขึ้นของการศึกษาหลังอาณานิคมเท่านั้น แต่ยังทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของความสนใจทางวิชาการ การเขียนวรรณกรรมการเดินทางเป็นที่นิยมมากขึ้น มีนักเขียนวรรณกรรมการเดินทางที่โด่งดังมากมาย เช่น Paul Theroux, Bruce Chatwin, Ryszard Kapuscinski และ Robyn Davidson ด้วยเหตุนี้การเขียนวรรณกรรมการเดินทางจึงเป็นรูปแบบวรรณกรรมที่ยอดนิยม

นอกจากนี้เขายังกล่าวถึง การบันทึกโลกที่พบเห็น (Reporting the world) เป็นการเขียนวรรณกรรมบันทึกการเดินทางที่นำเสนอโลกกว้างเพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับผู้คนและสถานที่ที่ไม่คุ้นเคย โดยฉากและสิ่งที่พบเจอในหนังสือท่องเที่ยวจะต้องถูกคัดกรองก่อนที่จะมาถึงเรา ประการแรกการรับรู้ของนักเดินทางและประการที่สองผ่านการเขียนการแปล “ประสบการณ์การเดินทาง” รูปแบบการเดินทางมุ่งเน้นเพื่อความถูกต้องและความเที่ยงธรรมเพื่อนำเสนอโดยการพรรณนาบางส่วนของโลกและภาพที่ไม่สมบูรณ์ของความเป็นจริงที่

ซับซ้อนมากขึ้นเช่นเดียวกับเลนส์ ดังนั้นการเขียนเชิงท่องเที่ยวจำเป็นต้องบิดเบือนโลก และการเขียนเชิงท่องเที่ยวมักจะให้ความสำคัญกับสุนทรียศาสตร์ที่ทำให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลที่แม่นยำ

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษา ข้างหลังโปสการ์ด : การบันทึกโลกที่พบเห็นผ่านสายตาผู้หญิงตามแนวการศึกษา
วรรณกรรมการเดินทาง มีลำดับขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. รวบรวมและศึกษาข้อมูลวรรณกรรมเรื่อง ข้างหลังโปสการ์ด ของหลานเสรีไทย (136)
2. รวบรวมและศึกษากรอบแนวคิด รวมทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมการเดินทาง
3. วิเคราะห์การบันทึกโลกที่พบเห็นในต่างแดนในมุมมองของผู้หญิงผ่านสารคดีข้างหลังโปสการ์ดของหลานเสรีไทย (136) ในฐานะวรรณกรรมการเดินทาง
4. นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ในสารคดีเรื่องข้างหลังโปสการ์ดของหลานเสรี (136) ที่ผู้วิจัยใช้ข้อมูลในการศึกษา พบว่า การบันทึกโลกที่พบเห็นในต่างแดนเป็นการพบเห็นภายใต้ประเทศที่หลานเสรีเดินทางท่องเที่ยว คือ ประเทศกรีซ ตุรกี เนปาล และอินเดีย แสดงให้เห็นถึงการพบโลกและมุมมองใหม่ ๆ จากสิ่งแวดล้อมที่เผชิญ ไม่ว่าจะเป็นสถานที่แปลกใหม่ ผู้คนที่แตกต่างกันทั้งเชื้อชาติ ภาษาที่ใช้ รวมไปถึงวิถีชีวิตของคนแต่ละพื้นที่ผ่านประสบการณ์ของผู้เดินทาง นอกจากความสวยงามของสถานที่เขายังถ่ายทอดอีกด้านหนึ่งของโลก การท่องเที่ยวผ่านแว่นขยายของเขาในฐานะนักเดินทางท่องเที่ยวหญิง ให้เห็นถึงความมีเอกลักษณ์ที่เป็นตัวตนของเขาเอง ซึ่งผู้วิจัยได้จำแนกออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ ประสบการณ์เกี่ยวกับผู้คนในต่างแดน ประสบการณ์เกี่ยวกับสถานที่ในต่างแดน และประสบการณ์เกี่ยวกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม สังคมในต่างแดน

1. ประสบการณ์เกี่ยวกับผู้คนในต่างแดน

ผู้คนในต่างแดนของแต่ละประเทศที่ผู้เขียนประสบพบเจอมีความหลากหลาย ผู้คนบ้างก็อาศัยอยู่ในประเทศของตนตั้งแต่กำเนิด ตั้งรากฐานและมีครอบครัวอยู่ที่นั่น บ้างก็ย้ายจากถิ่นฐานเดิมมาทำงาน ในด้านของอาชีพ ด้านการศึกษา มีความแตกต่างกันออกไปส่งผลให้อุบัตินิสัยใจคอ พฤติกรรม ที่แสดงออกล้วนไม่เหมือนกันมีทั้งด้านที่ดีและไม่ดี ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่พวกเขาต้องการแสดงออก

1.1 ความไม่เท่าเทียมทางเพศ

ความไม่เท่าเทียมทางเพศเป็นเรื่องที่หลานเสรีไทย(136) พบเจอผ่านสังคมปิตาธิปไตยในขณะท่องเที่ยว โดยพบว่าในสังคมต่างแดนเพศหญิงจะถูกกลืนหรือตีมากกว่าเพศชาย รวมไปถึงปฏิบัติต่อเพศหญิงไม่ว่าจะเป็นการกระทำ คำพูด ทุกสิ่งล้วนเป็นความเลื่อมล้ำอย่างหนึ่ง จะเห็นได้จากตัวบทตั้งความว่า

“ผู้ชายตุรกี อยากร่วมแต่ฉัน ขนาดกลัวยังไม่ค่อยยอมปอกเองเลยนะ” กุลล์สายหน้า “ก่อนแต่งงาน ผัวฉันแสนซื่อประจบเอาใจ พุดจาหวานหยดเยิ้ม ‘โอ! กุหลาบจำ ได้โปรดเกิด กุหลาบจำ ยังงี้ยังงั้นกุหลาบที่รัก’ พอแต่งงานแล้ว เขาออกเที่ยวแทบทุกคืน ไม่เคยอยู่ติดบ้านให้ลูกเมียชื่นใจเลย”

(หลานเสรีไทย(136), 2535, หน้า 115)

หลานเสรีไทย(136) นำเสนอผู้ชายตุรกีในมุมมองจากภรรยาของคนกลุ่มนั้น โดยนำเสนอความคิดที่พวกเขามีต่อเพศชายที่มีบทบาทเป็นสามีถึงวิธีปฏิบัติตัวกับเธอโดยเปรียบเทียบก่อนและหลังการแต่งงานให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างสิ้นเชิง โดยเฉพาะความมีอิสระในการใช้ชีวิตซึ่งผู้ชายนั้นมีมากกว่าผู้หญิง ผู้เขียน

ต้องการจะให้เห็นว่าเพศชายและเพศหญิงเมื่อได้ร่วมใช้ชีวิตด้วยกันแล้วผู้ชายนั้นมีอภิสิทธิ์มากกว่า จะเห็นได้จากกรณียกเหตุการณ์ข้างต้นมานำเสนอ ล้วนเป็นการบ่งบอกถึงความไม่เท่าเทียมทางเพศที่ผู้ชายสามารถออกไปเที่ยวเล่นได้ส่วนเพศหญิงยังคงอยู่แค่ภายในกรอบในสังคมตั้งไว้คือการอยู่ในบ้านรับใช้ครอบครัว เป็นการแสดงถึงความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิงที่ผู้เขียนต้องการให้รู้ว่าในต่างประเทศที่ได้เดินทางท่องเที่ยวยังคงพบเจอ

1.2 การยอมรับในความเป็นพหุวัฒนธรรม

เนื่องจากนักเขียนเป็นผู้หญิงนักเดินทาง ที่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวในหลายประเทศ ทำให้เธอได้พบปะผู้คนต่างชาติ ในต่างวัฒนธรรม และทำให้เรียนรู้เข้าใจในความแตกต่างดังกล่าว จนนำมาสู่การยอมรับในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งการเดินทางที่ต้องพบเจอผู้คนนั้นมีหลายชาติพันธุ์ อุปนิสัยใจคอ นั้นมีแตกต่างกันออกไป ซึ่งการยอมรับในความเป็นพหุวัฒนธรรม (Multicultural Society) คือเป็นสังคมที่ประกอบด้วยกลุ่มคนที่มีความหลากหลายมีความแตกต่างกันทางสังคมและวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นด้านศาสนา ภาษา การแต่งกาย การเป็นอยู่ โดยความต่างต่างนี้ก็สามารถทำให้อยู่ด้วยกันเป็นสังคมได้ จึงถือว่าทำให้ผู้คนนั้นมีความสัมพันธ์ที่ดีและไม่มีความแตกแยก จนนำไปสู่มิตรสหายที่ดีต่อกันได้

“คริสซูล่า” หญิงสาวชาวกรีกคนหนึ่งที่เคยเป็นนักศึกษากฎหมาย ปัจจุบันเรียนจบได้มาทำงานพิพิธภัณฑสถานของรัฐบาลบนเกาะซีระ เธอเป็นบุคคลที่ผู้เขียนนับถือเปรียบเสมือนเพื่อนคนหนึ่งในต่างแดน เพราะเธอมีนิสัยใจคอที่เข้ากับผู้เขียนและมีความชอบเมืองไทยเป็นอย่างมากจะเห็นได้จากบทสนทนาดังต่อไปนี้

ข้าพเจ้าพอมิคนรู้จัก เพราะเคยอยู่นานพอสมควร เป็นเพื่อนจริง ๆ อยู่หนึ่งนาง ชื่อคริสซูล่า ที่เหลือเป็นเพื่อนเล่น ส่วนมากเป็นนักศึกษาจากเอเธนส์ที่มาทำงานบนเกาะตอนช่วงปิดเทอม...

“นั่นสยามไข่ม้อย” พอบอกว่าใช่ เธอตื่นเต้นจนถอดแว่นตา “จริงหรือ ตอนเด็ก ๆ ฉันชอบสะสมโปสการ์ด ฉันมีโปสการ์ดจากสยามอยู่สองใบ เป็นรูปผู้หญิงต้นระบำเล็บยาวเพื่อย แล้วก็รูปช้างแหม! ตื่นเต้นจริง ๆ ฉันไม่เคยเจอคนไทยเลยนะ ดีไม่ดี อาจไม่เคยมีคนไทยเข้ามาเยี่ยมพิพิธภัณฑสถานของเราเลย” แล้วเธอก็ให้เข้าไปฟรี ๆ แถมด้วยซาร์อันอีกถ้วย และการปล่อยมากมาย พอกลับออกมาก็เป็นเพื่อนกันแล้ว

(หลานเสรีไทย(136), 2535, หน้า 81)

คริสซูล่า ถือได้ว่าเป็นเพื่อนสนิทต่างแดนของผู้เขียนคนหนึ่งจะเห็นได้จาก คำว่า “เพื่อนจริง ๆ ... ที่เหลือเพื่อนเล่น” จากข้อความนี้เห็นได้ว่าหลานเสรีเน้นคำว่าเพื่อนเพราะดูได้จากคำที่ใช้ และการพรรณนาที่บ่งบอกว่าเธอเป็นคนที่เป็นที่รักเองถึงแม้ว่าผู้เขียนจะมาจากต่างแดน ทำให้เห็นว่าภาษา ชาติพันธุ์ ไม่เป็นอุปสรรคในการทำให้นุชนรุ่นนี้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้ เพราะในแต่ละประเทศล้วนเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมนั่นเอง สิ่งนี้จึงถือได้ว่าการออกไปเผชิญกับโลกต่างแดนในฐานะผู้หญิงนั้นสามารถลดความกังวลที่จะออกไปสู่โลกเพียงผู้เดียวได้

2. ประสบการณ์เกี่ยวกับสถานที่ในต่างแดน

สถานที่ในต่างแดนผู้เขียนค้นพบว่าในแต่ละภูมิภาคประเทศมีความแตกต่างกันออกไป ลักษณะเด่นที่เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว นั้นสะท้อนให้เห็นถึงความเป็เอกลักษณ์ตามสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่

2.1 ประเทศที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวมักมีภูมิประเทศหรือสถานที่ที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยว

เนื่องจากการเดินทางท่องเที่ยวของผู้เขียนโดยส่วนใหญ่เป็นสถานที่สำคัญของแต่ละประเทศ ผู้เขียนจึงมีการกล่าวถึงความเป็นมาของสถานที่นั้น ๆ ให้เห็นถึงความสำคัญของการที่จะมาเป็นเมืองท่องเที่ยว รวมไปถึงประวัติศาสตร์ให้มีความน่าสนใจ ทั้งยังให้รายละเอียดอย่างตรงไปตรงมา ไม่ว่าจะเป็นด้านข้อมูลและด้านสภาพแวดล้อมเพื่อให้เห็นภาพมากยิ่งขึ้น อาทิ การเปรียบเทียบสถานที่ต่าง ๆ ให้คล้ายประเทศไทย

เพื่อให้ผู้อื่นคิดภาพตามราวกับตนเองได้ไปเดินทางท่องเที่ยวด้วยเพื่อที่ต้องการให้คนที่ไม่เคยได้เดินทางมาและกำลังกลัวที่จะออกเดินทางท่องเที่ยวคนเดียวได้สัมผัสและสัมผัสบรรยากาศมากยิ่งขึ้น ในรูปแบบของผู้เขียน

โดยส่วนใหญ่การเดินทางท่องเที่ยวของผู้เขียนเป็นสายผจญภัยและเป็นแหล่งธรรมชาติ การใช้ชีวิตจึงอยู่แบบธรรมชาติ ผู้เขียนเผยให้เห็นสถานที่ที่เป็นแหล่งอำนวยความสะดวกตามธรรมชาติ เพื่อให้ผู้คนคลายความกังวลเรื่องความสะดวกสบายและอยากที่จะผ่อนคลายยามเหนื่อยล้าจากการเดินทางตั้งตัวบทว่า

*พอเลี้ยวขวาทามทางเดิน ข้างหน้าก็กลายเป็นอ่างอาบน้ำธรรมชาติในโขดหินเล็ก ๆ หนึ่ง :
 น้ำใสแจ๋วสีเขียวมรกต ตัดกับหินสีทองชมพูสว่างระยับแดดเปรี้ยง แต่ความที่อากาศมันหนาวมานาน
 วัน ทุกคนตั้งใจที่ได้ถอดเสื้อหนาวผึ่งแดดให้เลือดหายแข็งเสียว*

(หลานเสรีไทย(136), 2535, หน้า 75)

สถานการณ์ข้างต้นผู้เขียนกล่าวถึงแหล่งน้ำจากธรรมชาติที่ผู้คนที่ผ่านมาจากการเดินทางผจญภัยต้องแวะชำระร่างกาย ซึ่งเปิดเผยข้อดีของการเลือกมาท่องเที่ยวยังสถานที่แห่งนี้เห็นได้จากการที่บรรยายถึงนักท่องเที่ยวที่มีความรู้สึกดีใจเมื่อค้นพบสถานที่แห่งนี้จากการที่เดินทางมาทั้งวัน เพราะการเดินทางที่ไร้เทคโนโลยียากนักที่จะมีสิ่งอำนวยความสะดวก ในระหว่างการเดินทางนี้เขาจึงเปรียบเสมือนผู้ชี้แนะให้เห็นว่าถึงแม้จะไร้เทคโนโลยี และห่างไกลความเจริญ ก็ไม่ได้แปลว่าการเดินทางนี้ก็มีอุปสรรคโดยเสมอ เผยให้เห็นข้อดีของการเดินทาง

นอกจากนี้แล้วผู้เขียนยังนำเสนอเมืองที่ทำให้เหล่านักเดินทางท่องเที่ยวสะดวกต่อการไปในสถานที่ต่าง ๆ โดยมีความเอื้ออำนวยต่อนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

...เอเธนส์มีลักษณะคล้ายกรุงเทพฯ อีกอย่างหนึ่ง คือเป็นศูนย์กลางของนักเดินทาง เช่นเดียวกับลอนดอน อิสตันบูล นิวเดลี กัลกัตตา คัทมันดู และปิ่นัง ใครจะไปเอเชียหรือใครจะมายุโรป ก็มักจะต้องผ่านมาสวนทางกันที่สี่แยกเอเธนส์ เพราะเหตุนี้ เอเธนส์จึงเป็นตลาดสำคัญของตัวเรือบินราคาต่ำสุด และเป็นศูนย์ช่วยอดเยี่ยมสำหรับตัวฤทธิ ...

(หลานเสรีไทย(136), 2535, หน้า 163)

หลานเสรีไทย (136) ได้เปรียบเทียบเอเธนส์เป็น “ศูนย์กลางของนักเดินทาง” เพราะเป็นเมืองที่เชื่อมโยงไปประเทศต่าง ๆ เขาได้นำเสนอเมืองนี้เพื่อเปิดทางให้คนที่เพิ่งจะเริ่มเดินทางได้รู้จักมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องตัว รวมไปถึงจัดให้เมืองนี้เป็นศูนย์ของการกระจายข่าวอีกด้วย ชี้ให้เห็นถึงความต้องการของผู้เขียนที่ทำให้เมืองนี้เป็นเมืองที่เอื้อกับทุกคนที่ต้องการจะเดินทางมาท่องเที่ยว รวมถึงความสะดวกในการเดินทางที่มีจุดศูนย์กลางเป็นสนามบินที่เอื้อต่อการเดินทางอย่างง่ายดายของเมืองแห่งนี้ เป็นเมืองที่ทันสมัยรองรับนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก จึงเห็นได้ว่าการให้ข้อมูลของผู้เขียนต้องการนำเสนอเมืองนี้ให้เป็นสถานที่ที่เอื้ออำนวยสำหรับการเดินทางท่องเที่ยว

2.2 ความเป็นเมืองท่องเที่ยวทำให้มีสถานที่เปลี่ยนไปจากสภาพดั้งเดิม

การเดินทางไปต่างแดนทำให้ผู้เขียนค้นพบว่าสถานที่ที่มีความเปลี่ยนแปลงไปจากสมัยอดีต ปัจจัยหนึ่งมาจากการการที่เมืองแห่งนั้นเปลี่ยนเป็นเมืองท่องเที่ยวทำให้สถานที่ได้พัฒนาเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว โดยการเปลี่ยนแปลงนี้ผู้เขียนนำเสนอให้เห็นถึงข้อเสียและการส่งผลกระทบต่อคนในพื้นที่ จากเมืองที่สงบเมื่อมีผู้คนพลุกพล่านทำให้สถานที่นั้นกลายเป็นเมืองที่วุ่นวายมากขึ้น มลพิษเยอะขึ้น โดยเฉพาะเมื่อเมืองแห่งนั้นเป็นที่นิยมอย่างมาก

โรงแรมของลาบรอสเป็นบ้านเก่าๆ อยู่ในเมืองเก่าที่เรียกกันว่า พลาตา (แปลว่าสนุก) ตั้งอยู่บนเชิงเขาอครอโพลิส เปรียบได้เหมือนแถวหน้าพระลานบ้านเรา ดั้งเดิมเป็นถิ่นฮิปปี นักไม้ นักมานักศึกษา และนักกินกาแฟมากแบบ แต่กำลังถูกทำความเข้าใจ “สะอาด” แปลงโฉมเป็นถิ่นตัวฤทธิกระเป่า

หนัก เส้นผ่าของพลาซ่าจึงค่อย ๆ หมดไป ร้านซักผ้าของตายายข้างโรงหนังกลางแปลงหายไป มีร้านของที่ระลึกผุดมาแทนที่ ร้านผลไม้ก็เช่นกัน บ้านเก่า ๆ หลายหลังแปลงโฉมเป็นร้านอาหารตัวอุทิศมองไปทางไหนก็มีแต่ร้านโปสการ์ด ร้านเครื่องเงิน ร้านของที่ระลึก ร้านอาหาร และร้านเสื้อผ้าทุกสิ่งทุกอย่างมีไว้เพื่อการบริโภคของตัวอุทิศต่างชาติ ความเป็นพลาซ่าหายไป ความเป็นเอเธนส์หายไป กลายเป็นตลาดขายความทรงจำที่จับต้องได้

(หลานเสรีไทย(136), 2535, หน้า 167)

ข้อความข้างต้นผู้เขียนนำเสนอให้เห็นถึงเมืองพลาซ่าที่เปลี่ยนไปจากอดีตโดยอิทธิพลของการท่องเที่ยว เมืองแห่งนี้ในสมัยอดีตนั้นเป็นเมืองที่สงบจะเห็นได้จากที่ผู้เขียนเปรียบเทียบว่าเหมือนแถวหน้าพระลานโดยหมายความว่าเมืองที่ยังไม่มีวัตถุหรือสิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้น แต่เมื่ออิทธิพลการท่องเที่ยวเข้ามา นักท่องเที่ยวมากขึ้น จึงทำให้เมืองแห่งนี้เป็นที่รองรับนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะด้วยความสะดวกสบาย เกิดสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ขึ้น ไม่ว่าจะป็นร้านค้า ร้านขายของฝาก และอื่น ๆ โดยทำให้ผู้เขียนมองเมืองพลาซ่าไม่เหมือนเดิม ไม่มีเอกลักษณ์ของความเป็นพลาซ่าเพราะได้ถูกอิทธิพลของนักท่องเที่ยวแปรเปลี่ยนไป การนำเสนอของผู้เขียนเป็นการมองว่าการเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดข้อเสียคือการที่กลิ่นอายความเป็นเมืองเก่าได้จางหายไปความเป็นเอกลักษณ์ของเมืองนั้นค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงตามฉบับของสถานที่ท่องเที่ยว

นอกจากนี้หลานเสรีไทย(136) ยังนำเสนอเมืองที่มีความเปลี่ยนแปลงเมื่อเป็นสถานที่ท่องเที่ยวในมุมมองของเขา ให้เห็นสิ่งแวดล้อมที่เริ่มแย่ผลมาจากประชากรแออัด และพื้นที่ไม่เอื้ออำนวยต่อจำนวนของประชากร จะเห็นได้จากการนำเสนอตัวบทที่กล่าวว่า

อังคาร่า เมืองหลวงที่สกปรกเป็นพิษและอัปมงคลที่สุดในโลก แย่เสียยิ่งกว่ากรุงเทพมหานคร แย่เสียจนกระทั่งแม้แต่ข้าพเจ้า ในฐานะลูกกตม.โดยกำเนิด ยังจำใจต้องยกนิ้ว และตำแหน่งที่หนึ่งแห่งความเป็นพิษไปให้อย่างเสียไม่ได้ รถเขาไม่ติดเหมือนถนนสุขุมวิทหรือพระรามสี่ แต่ท่านเคยเห็นท้องฟ้าสีโคลนบ้างไหม ใช่แล้ว ออกซิเจนที่อังคาร่ามีน้อยตัว และถูกควั่นจับจนนับได้เป็นเม็ด ๆ โผล่หัวออกมาจากบ้านเพียงสองนาทิต่างนั้นผมเผ้าที่สระใหม่ ๆ รวมทั้งขนตาก็จะรู้สึกหนาหนึบและหนัก เหมือนดังกาบมะพร้าวพอกดินน้ำมัน ทุกสิ่งทุกอย่าง ผู้คน ตีกรามบ้านช่องต้นไม้ถูกเคลือบด้วยฝุ่นสีน้ำตาลและเขม่าควันดำ

(หลานเสรีไทย(136), 2535, หน้า 120)

การนำเสนอของหลานเสรีให้เห็นถึงเมืองอังคาร่า หรือ อังการาในอีกมุมมองหนึ่ง ซึ่งเขาได้เรียนรู้ว่าความแออัด ไม่ว่าจะเกิดจากประชากร บ้านเมือง หรืออากาศที่เต็มไปด้วยมลภาวะ เป็นปัจจัยให้เมืองแห่งนี้เปลี่ยนแปลงไป การนำเสนอของผู้เขียนจึงต้องการให้เห็นว่าเมื่อเกิดมลพิษขึ้นการท่องเที่ยวจึงเกิดความกระอักกระอ่วน และเป็นอุปสรรคการในเดินทางของผู้ที่จะสัมผัสสถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติ เห็นได้จากการที่เขาเล่าถึงการออกไปพบเจอกับสภาพอากาศในเมืองนี้ว่า “โผล่หัวออกมาจากบ้านเพียงสองนาทิต่างนั้นผมเผ้าที่สระใหม่ ๆ รวมทั้งขนตาก็จะรู้สึกหนาหนึบและหนัก เหมือนดังกาบมะพร้าวพอกดินน้ำมัน” สะท้อนให้เห็นสภาพอากาศที่เป็นพิษของเมืองแห่งนี้ที่มีความเปลี่ยนแปลงจากสภาพเดิม

2.3 ประวัติความเป็นมาในทางประวัติศาสตร์ของสถานที่ท่องเที่ยวจะเป็นแหล่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว

ความเป็นมาในทางประวัติศาสตร์ของสถานที่ท่องเที่ยวเป็นอีกหนึ่งสิ่งที่คุณเขียนค้นพบว่าเป็นแหล่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว การมีเรื่องราวในอดีตเป็นการนำเสนอให้รู้ว่าสถานนั้นมีเสน่ห์น่าสนใจเป็นอย่างมาก ผู้เขียนได้ถ่ายทอดเรื่องราวของสถานที่ให้เห็นถึงความเป็นมาตั้งแต่ในสมัยอดีต ไม่ว่าจะป็น การเกิด

สงคราม และสิ่งปลูกสร้างที่มีมายาวนานยาวจนกลายเป็นเมืองเก่าแก่ ทั้งยังความเชื่อจากสถานที่ทางธรรมชาติที่ถูกบอกกล่าวเล่าปากต่อปากมาเป็นเวลาช้านาน

หลานเสรีไทย(136)ได้เรียนรู้ว่าสถานที่ท่องเที่ยวการมีประวัติความทางประวัติศาสตร์มีส่วนสำคัญในการดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว การมีเรื่องเล่าของสถานที่นั้น ๆ ทำให้มีจุดขายและก่อให้เกิดความนิยม ผู้คนหลังไหลมาเป็นอย่างมากจะเห็นได้จากสารคดีเรื่องข้างโปสการ์ดที่ผู้เขียนถ่ายทอดให้เห็นถึงสถานที่สำคัญที่มีที่มาทางประวัติศาสตร์ จากการทำสงครามในสมัยอดีต ดังตัวบทว่า

พวกโรมันเคยใช้เกาะนี้เป็นสำหรับเนรเทศกบฏนักโทษนักการเมือง “ศัตรูของซีซาร์” ดินเพาะปลูกและน้ำจืดหายาก มองไปทางไหนก็มีแต่หินทุรกันดานทรหดพอควรทั้งเกาะมีรถเมล์อยู่สองคัน คันหนึ่งวิ่งตอนเหนือ อีกคันวิ่งระหว่างท่าเรือกับตัวหมู่บ้าน วิ่งวันละสองสามเที่ยวเท่านั้น เกาะหินจึงเป็นเกาะที่เงียบสงบ จะไปไหนส่วนมากต้องเดินหรือขี่ลา หาดแต่ละหาดต้องลงเขาไปหาและปีนเขาขึ้นมา หรือเหมาเรือไป

(หลานเสรีไทย(136), 2535, หน้า 90)

ผู้เขียนนำเสนอเกาะแห่งนี้ให้เห็นว่าความเป็นมาของเกาะ ที่เดิมทีมาจากประวัติศาสตร์ของชาวโรมัน โดยยังคงเหลือและทิ้งร่องรอยของอดีตไว้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของสถานที่ท่องเที่ยวที่ผู้ต้องการจะสัมผัสประวัติศาสตร์และอยากเรียนรู้ความจริงจากสถานที่นั้น ผู้เขียนเผยให้เห็นว่าประวัติศาสตร์เป็นสิ่งสำคัญในการเดินทางท่องเที่ยวเพราะสิ่งเหล่านี้ทำให้ได้เปิดมุมมองใหม่และเป็นสิ่งที่ดึงดูดผู้คนเพื่อมาค้นหาคำตอบด้วยตนเอง

นอกจากนี้ผู้เขียนได้เรียนรู้ว่าการเป็นเมืองโบราณ เมืองที่เก่าแก่ ล้วนศักดิ์สิทธิ์ ผู้คนให้ความสนใจเป็นอย่างมาก จึงกลายมาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวจุดรวมพลของคนที่ต้องการเห็นความเป็นอดีต และร่องรอยประวัติศาสตร์

มุกตินาถ เป็นวัดที่ขึ้นชื่อลือชากันนักกว่าศักดิ์สิทธิ์เหลือหลาย มีน้ำกับไฟไหลออกจากหินและปาฏิหาริย์ไปยาลใหญ่ ชาวอินเดียที่นุ่งผ้าสีไฟประกาศตัวเป็น ‘สาธุ’ หรือนักแสวงบุญ บางคนเดินธุดงค์มาจากมตราสทางภาคใต้ของอินเดียหรือไกลกว่านั้น ย่ำเท้าเปล่าหรือหีบตะแบกบาตรขอทานมาเป็นพันไมล์ เพื่อจะมาแสวงบุญที่วัดนี้โดยเฉพาะ

(หลานเสรีไทย(136), 2535, หน้า 219)

หลานเสรีไทย(136) นำเสนอ “วัดมุกตินาถ” ซึ่งเป็นสถานที่ขึ้นชื่อของประเทศเนปาลเป็นสถานที่แสวงบุญที่มีชื่อเสียงของชาวพุทธ และชาวฮินดู ถ่ายทอดให้เห็นถึงผู้คนที่ให้ความสำคัญของสถานที่แห่งนี้ ยกให้เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจจะเห็นได้จากการที่ผู้เขียนสื่อถึงผู้คนที่ถึงแม้จะอยู่แสนไกลก็ให้เห็นถึงความพยายามที่จะมายังสถานที่แห่งนี้สะท้อนให้เห็นว่า “มุกตินาถ” เป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอเพราะสิ่งที่น่าดึงดูดผู้คนรวมไปถึงตัวผู้เขียนเองด้วย

3. ประสบการณ์เกี่ยวกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม สังคม

หลานเสรี(136) พบว่าวิถีชีวิต วัฒนธรรมของคนในต่างแดนมีความหลากหลาย ต่างภาษา ต่างชาติ พันธุ์ ต่างวัฒนธรรม ส่งผลให้คนในแต่ละพื้นที่มีวิถีคิดและมุมมองการใช้ชีวิตที่ไม่เหมือนกัน ทุกสิ่งล้วนถูกถ่ายทอดจากมุมมองเขาในฐานะนักเดินทาง ให้เห็นถึงการถ่ายทอดข้อมูล รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อต้องการให้เรียนรู้และซึมซับไปกับเขา

3.1 ประเพณี ความเชื่อ ที่สืบทอดมายาวนาน การนับถือศาสนาและเทพต่าง ๆ

จากการได้ไปสัมผัสวัฒนธรรมในต่างแดนหลานเสรี(136) ค้นพบเรื่องราวที่แปลกใหม่ที่ถูกละเลยผ่านสังคมที่พบเห็น ผ่านประเพณี ความเชื่อ และการนับถือศาสนาและเทพต่าง ๆ ของคนในพื้นที่นั้น โดยส่วน

ใหญ่จะอยู่แถบเนปาล และอินเดีย เพราะสองประเทศนี้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นอย่างมาก เขาได้เรียนรู้และซึมซับโดยนำเสนอผ่านมุมมองของตนเองเพื่อที่จะได้ผู้คนได้เข้าใจและทราบถึงการมีอยู่ของประเพณี ความเชื่อ และการนับศาสนาและต่าง ๆ ที่คนบางกลุ่มยังไม่รู้จักมากนัก

มันไม่ใช่ครั้งแรกที่เราเห็นการบูชาโยธา เราเคยเห็นรอยเลือดไก่สีดำเป็นวงกลมรอบวัดเจ้าแม่กาสิบนเกาะกลางทะเลสาบที่ไพศารา และการฉลองวันบายรัมที่ตรุกี ซึ่งเป็นวันทำบุญของคนมุสลิมที่นั่น โดยการฆ่าแพะแกะ หรือวัว(สำหรับเศรษฐี) ถวายพระเจ้า แล้วก็เอาเนื้อมาแบ่งแจกจ่ายเพื่อนฝูงญาติมิตรและแม้แต่คนแปลกหน้า แต่ส่วนใหญ่จะให้คนจน

(หลานเสรีไทย(136), 2535, หน้า 375)

ตัวบทข้างต้นนำเสนอการใช้สัตว์มามีส่วนร่วมในพิธีกรรม นั่นคือ “การบูชาโยธา” ซึ่งถือได้ว่าส่วนน้อยที่จะทำพิธีนี้ไม่ว่าจะต่างแดน หรือประเทศไทย เขาได้เรียนรู้ว่าการทารุณกรรมสัตว์นี้ยังคงมีให้เห็นอยู่ในสมัยนั้น ถึงแม้การกระทำจะแปลกประหลาดสำหรับคนบางกลุ่ม แต่ไม่ใช่สำหรับชาวมุสลิมเพราะถือได้ว่าเป็นเรื่องปกติของคนกลุ่มนี้ แต่ในขณะที่เดียวกันผู้เขียนได้เสนอถึงความใจบุญ ของชาวมุสลิมเมื่อเสร็จพิธี สังเกตได้จากการนำสัตว์ไปแจกจ่าย จากข้อความที่กล่าวว่า “แล้วก็เอาเนื้อมาแบ่งแจกจ่ายเพื่อนฝูงญาติมิตรและแม้แต่คนแปลกหน้า แต่ส่วนใหญ่จะให้คนจน” จึงให้เห็นว่าการบูชาโยธานอกจากจะบูชาเทพเจ้าแล้ว พวกเขาเหล่านั้นยังทำทานเพื่อมอบสิ่งต่าง ๆ ให้แก่ผู้คน โดยถือได้ว่ายังสร้างผลประโยชน์ให้แก่สังคมจากการมีพิธีกรรมนี้

นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้เรียนรู้ถึงพิธีกรรมการเผาศพแบบดั้งเดิมผ่านวัฒนธรรมของชาวอินเดียบริเวณสถานที่แม่น้ำคงคา

ชายแก่คนนั้นนอนนิ่งอยู่บนแคร่ไม้ไผ่ริมน้ำ มีญาตินั่งคอยให้ตายอยู่ในศาลา เดี่ยว ๆ ก็เดินไปดูว่าตายหรือยัง พอเห็นว่าเสร็จเรียบร้อยก็เอาตัวจุ่มในแม่น้ำทั้งตัวเพื่อรดน้ำศพ ยกขึ้นมาวางฝั่งแต่ดให้แห้ง เอาผ้าขาวคลุมพอเป็นพิธี เสร็จแล้วก็หามมาที่กองฟืน

(หลานเสรีไทย(136), 2535, หน้า 279)

จากข้างต้นให้เห็นถึงพิธีการเผาศพ โดยพิธีกรรมนี้เป็นพิธีกรรมแบบดั้งเดิมของประเทศอินเดียจะเห็นได้จากที่หลานเสรีไทย (136) บอกเล่าขั้นตอนการทำพิธีที่ยังคงเป็นสถานที่เปิดกว้างให้ผู้คนได้พบเห็น แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นอินเดียนั่นคือการนำศพไปจุ่มในแม่น้ำคงคาที่เป็นแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ ผู้เขียนจึงได้เรียนรู้ว่าพิธีกรรมนี้ชาวอินเดียได้ทำการอนุรักษ์มาตั้งแต่ในสมัยอดีตและยังคงมีความเชื่อในพิธีดั้งเดิมของตนเอง รวมไปถึงการศรัทธาต่อพระแม่คงคาในมุมมองของเธอ รวมไปถึงการให้ผู้ที่ผ่านไปผ่านมาโดยเฉพาะนักเดินทางท่องเที่ยวได้สัมผัสถึงพิธีนี้ให้เป็นเรื่องปกติ มองความตายให้เป็นเรื่องทั่วไป ดังที่ผู้เขียนได้นำเสนอว่า

เราเข้าใจความตายแล้ว เหมือนกับแขกอินเดีย เรารู้ว่าความตายไม่ใช่อุบัติเหตุฉุกเฉินใหญ่ และมนุษย์ทุกคนก็คือชีวิตที่จะต้องจบ จบแล้วก็จบ จบแล้วก็ผ่านไป “วันนี้ไม่มีอะไร” น่าเบื่อจะตาย

(หลานเสรีไทย(136), 2535, หน้า 285)

อินเดียทำให้หลานเสรีไทย(136)ได้เปลี่ยนความคิดใหม่ ได้เรียนรู้จากพิธีการเผาศพและได้เข้าใจโลกมากขึ้นจาก “ความตาย” และให้มองความตายเป็นเรื่องปกติโดยทั่วไปที่ทุกคนจะต้องเจอ นอกจากนี้ผู้เขียนยังนำเสนอให้เห็นว่าการที่อินเดียทำพิธีกรรมดั้งเดิมที่สืบทอดมายาวนาน เพราะต้องการให้ทุกคนที่พบเห็นมองชีวิตของตนเองใหม่โดยไม่เกรงกลัวความตายเหมือนกับผู้ที่เขาเปลี่ยนมุมมองนั่นเอง

3.2 การใช้ภาษาในการสื่อสาร

การใช้ภาษาในการสื่อสารหลานเสรีค้นพบว่าส่วนใหญ่ผู้คนจะใช้ภาษาถิ่นในการสนทนาไม่ว่าคนในพื้นที่ หรือกับนักท่องเที่ยวพวกเขาเหล่านั้นก็ใช้ภาษาถิ่นของตนเอง นอกเหนือไปจากนักท่องเที่ยวด้วยกันเองที่

สื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ แต่ถึงอย่างนั้นก็ยังมีความสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าหน้าที่ของประเทศนั้น ในประเด็นนี้จึงถือได้ว่าเป็นอุปสรรคในการเดินทางท่องเที่ยวสำหรับผู้เขียน จะเห็นได้จากตัวบทที่กล่าวว่า

อังคาร่าคือความหวังสุดท้าย ที่นี่เป็นเมืองหลวง ตำรวจพาสปรอทต้องพูดภาษาอังกฤษได้แน่ แล้วถ้าเราต่อวีซ่าที่นี่ไม่ได้จริง ๆ เราค่อยว่ากันใหม่ แต่อย่างน้อย สถานทูตไทยคงช่วยเหลือข้าพเจ้าได้ ในเมื่อเขาเป็นข้าราชการในตรุกี อยู่ตรุกีมานาน เขาย่อมรู้จักคนตรุกี และหนทางการต่อวีซ่ากว่าเราแน่นอน ข้อนี้ไม่ต้องสงสัย

(หลานเสรีไทย(136), 2535, หน้า 121)

เหตุการณ์ข้างต้นผู้เขียนนำเสนอให้เห็นถึง การพูดภาษาอังกฤษ ที่เป็นภาษากลางระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวซึ่งพบเจอได้น้อย จึงเป็นอุปสรรคในการสื่อสารเมื่อพบเจอปัญหาแล้วต้องการติดต่อขอความช่วยเหลือ จึงเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า เมืองต่าง ๆ บางพื้นที่ ได้ใช้ภาษาถิ่นของตนเองโดยไม่มีภาษาที่สอง นั่นคือ ภาษาอังกฤษ ในประเทศตรุกีจึงถือได้ว่า ใช้ภาษาตรุกีเป็นภาษาราชการและส่วนใหญ่จะใช้ภาษานี้ในการสื่อสารเป็นภาษาหลัก ส่วนน้อยที่จะใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร เห็นได้จากที่ผู้เขียนพบเจอ แต่ถึงอย่างนั้นผู้เขียนก็ชี้ให้เห็นว่ายังมีคนบางกลุ่มในตรุกีที่ยังพูดภาษาอังกฤษได้อยู่จะเห็นได้จากตัวอย่างข้างต้นที่ตำรวจนั้นพูดภาษาอังกฤษได้ โดยตำรวจนั้นเป็นตัวกลางในการสื่อสารเวลานักท่องเที่ยวเกิดปัญหาต่าง ๆ การพูดภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาที่สองได้จึงทำให้การสื่อสารเป็นไปได้ด้วยดี

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการบันทึกโลกที่พบเห็นในต่างแดนในมุมมองผู้หญิงผ่านสารคดีข้างหลังโปสการ์ดของหลานเสรีไทย (136) ในฐานะวรรณกรรมการเดินทาง พบว่าการได้ออกเผชิญโลกของผู้หญิงในฐานะนักเดินทางเป็นเหมือนการก้าวผ่านกรอบที่สังคมตั้งไว้เพื่อไปเรียนรู้สิ่งที่ยังไม่เคยพบเห็นผ่านสถานที่แปลกใหม่ เพื่อมาถ่ายทอดให้เห็นถึงความคิดของตนเองในการมองโลกผ่านลักษณะ 3 ด้าน นั่นคือ ผู้คน สถานที่ และวิถีชีวิต วัฒนธรรม สังคม การบันทึกโลกที่พบเห็นเหล่านี้จึงเหมือนเป็นการเรียนรู้พร้อมทั้งถ่ายทอดข้อมูลให้ผู้อื่นที่ยังไม่เคยพบเห็นผ่านเลนส์ของตนเอง และในขณะที่เดียวกันสิ่งที่ถ่ายทอดก็อาจจะยังไม่ถูกเปิดเผย อยากรู้ก็ตามการพบสถานที่ใหม่ ๆ นี้ก็เป็นเหมือนการสร้างความสัมพันธ์แก่ผู้อื่นเช่นกัน ดังที่ Basumatary (2018) กล่าวว่า การค้นพบสถานที่ใหม่ ๆ คือเป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเพิ่มความเข้าใจและความมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นในโลก เป็นเรื่องราวการเดินทางที่ต้องการแจ้งให้ผู้คนที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของผู้ที่ได้พบ และเป็นวิธีที่เข้าหาผู้คน ทำให้ได้รู้ข้อมูลต่างๆ เช่น ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ สังคม ศิลปะ อัตลักษณ์ที่มีความแตกต่างของเพศ อำนาจ ชนชั้นและชาตินิยม ทั้งยังทำให้เกิดความเป็นมนุษย์ในสถานที่ห่างไกล เป็นการซึมซับสิ่งต่าง ๆ และในบางครั้งเป็นเพียงการพูดคุยทั่วไปเมื่อต้องเผชิญหน้ากับวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่ไม่เคยพบเห็น

ในมุมมองหลานเสรีไทย (136) ผู้คนในต่างแดนมีความหลากหลายไม่ว่าจะเป็นด้านของอาชีพ ด้านการศึกษา มีความแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่พวกเขาต้องการแสดงออก สิ่งที่หลานเสรีไทย(136) ได้เรียนรู้ในฐานะผู้หญิงจะเห็นได้ว่าภายในสังคมความไม่เท่าเทียมทางเพศยังคงพบในสังคมต่างแดน เพศหญิงยังคงถูกกีดรองสิทธิมากกว่าเพศชาย รวมไปถึงปฏิบัติต่อเพศหญิงไม่ว่าจะเป็นการกระทำ คำพูด ทุกสิ่งล้วนเป็นความเลื่อมล้ำอย่างหนึ่ง แต่ในขณะที่เดียวกันการเป็นตัวของตัวเองของผู้เขียนก็นำมาสู่การยอมรับในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งการยอมรับในความเป็นพหุวัฒนธรรม (Multicultural Society) คือเป็นสังคมที่ประกอบด้วยกลุ่มคนที่มีความหลากหลายมีความแตกต่างกันทางสังคมและ โดยความแตกต่างนี้ก็สามารถทำให้อยู่ด้วยกันในสังคมได้ หลานเสรี(136) จึงแสดงให้เห็นว่าผู้คนล้วนมีความสัมพันธ์ที่ดีและไม่มีความแตกแยก

จนนำไปสู่มิตรสหายที่ดีต่อกันได้ ดังที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Martin (2016) ศึกษาเรื่อง Barbara Bodichon's Travel Writing: Her Epistolary Articulation of "Bildung" ให้ความสำคัญกับการติดต่อของ Bodichon ในรูปแบบของจดหมายที่เขียนด้วยอักษร "Bildung" โดยเป็นการหล่อหลอมความเป็นตัวของตัวเองในการปฏิสัมพันธ์กับโลก การเดินทางทำให้เธอเห็นสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย ทำให้เธอรู้สึกได้ถึงการเผชิญหน้ากับความแตกต่างซึ่งทำให้เธอเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งเหมือนกับหลานเสรีไทย(136) ในฐานะนักเดินทางหญิงเช่นกัน ส่วนสถานที่ในต่างแดนในแต่ละภูมิภาคมีความแตกต่างกันออกไป ลักษณะเด่นที่เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ตามสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นภูมิประเทศหรือสถานที่ที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยว ความเป็นเมืองท่องเที่ยวทำให้มีสถานที่เปลี่ยนไปจากสภาพดั้งเดิม และประวัติความเป็นมาในทางประวัติศาสตร์ของสถานที่ท่องเที่ยวเป็นแหล่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว โดยในแต่ละพื้นที่วิถีชีวิต วัฒนธรรม สังคม ความหลากหลาย ต่างภาษา ต่างชาติพันธุ์ ต่างวัฒนธรรม ส่งผลให้คนในแต่ละพื้นที่มีวิถีคิดและมุมมองการใช้ชีวิตที่ไม่เหมือนกัน ผู้เขียนค้นพบถึงความแปลกใหม่และการมองโลกที่เปลี่ยนไปจาก ประเพณี ความเชื่อ ที่สืบทอดมายาวนาน การนับถือศาสนาและเทพต่าง ๆ และภาษาที่สังคมนั้นใช้สื่อสารกัน และเขาพยายามที่จะเรียนรู้ในสังคมนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Precup (2017) ที่ศึกษาให้เห็นถึงนักเดินทางผู้หญิงที่มีส่วนร่วมในการพิจารณาเกี่ยวกับภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรม เธอพยายามทำความเข้าใจตรรกะทางสังคมของชุมชนที่เธอพบและประเมินระยะห่างทางวัฒนธรรมระหว่างของเธอกับประเพณีท้องถิ่นของประเทศที่เธอไปเยือน ภายในกรอบทางสังคมและวัฒนธรรมถูกนำเสนอจากมุมมองของเธอ

ข้อเสนอแนะ

ควรศึกษาวรรณกรรมร่วมสมัยที่เกี่ยวกับการเดินทาง อาทิ นิราศสมัยใหม่ สารคดีท่องเที่ยว มาศึกษาตามแนวการศึกษาวรรณกรรมการเดินทาง อาทิ การศึกษาการบันทึกโลกที่พบเห็นในมุมมองของผู้ชาย เพื่อแสดงถึงความเหมือนและความแตกต่างในการมองโลกที่พบเห็นผ่านสิ่งแวดล้อม ผู้คน สถานที่

แหล่งอ้างอิง

Basumatary, B. B. (2018). Importance of travel writing in literature. *International of advance research , idears and innovation in technology*, 760-763.

Precup, A. (2017). *Mapping Femininity as Self - reflection Strategy in Lady. Tranation Literatures, Travel Theory, Literary Displacements*, 93-108.

Simon, M. (2016). Barbara Bodichon's Travel Writing : Her Epistolaty Articulation of "Bildung". *History of Education*, 285-303.

Thomson, C. (2011). *Travel Writing (The New Critical Idiom)*. Newyork: Routledge.

บรรณ ประลองบรรณ. (2536). การเดินทางสู่ความจริงของผู้หญิงคนหนึ่ง. *บทวิจารณ์รางวัลกองทุนหม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ ปี 2536*, 17-27.

หลานเสรีไทย(136). (2535). *ข้างหลังโปสการ์ด*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พริ้นติ้งกรุ๊ป.